

WILLIAM SHAKESPEARE

Tria d'obres

*Romeu i Julieta, Com us plagui, Otel·lo,
Macbeth, La tempesta*

Traducció de MIQUEL DESCLOT

Proa

WILLIAM SHAKESPEARE

TRIA D'OBRES

Traducció de Miquel Desclot

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: gener del 2017

© Miquel Desclot, 2017

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-653-4
Dipòsit legal: B. 56-2017
Composició: Víctor Igual, SL
Impressió: Egedsa

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).
Tots els drets reservats.

TAULA

<i>Encara més Shakespeare?</i>	9
La molt excel·lent i lamentable tragèdia de Romeu i Julieta	19
Com us plagui	179
La tragèdia d'Otel·lo, el moro de Venècia	309
La tragèdia de Macbeth	483
La tempesta	607
<i>Notes</i>	717

LA MOLT EXCEL·LENT
I LAMENTABLE TRAGÈDIA
DE ROMEU I JULIETA

PERSONATGES

ESCALUS, príncep de Verona

MERCUTIO, parent del príncep i amic de Romeu

PARIS, jove de la noblesa, parent del príncep

EL PATGE de Paris

MONTAGUT, cap d'una família de Verona enemistada
amb els Capulet

SENYORA MONTAGUT

ROMEU, fill de Montagut

BENVOLIO, nebot de Montagut i amic de Romeu i
Mercutio

ABRAHAM, servent de Montagut

BALTASAR, servent de Romeu

CAPULET, cap d'una família de Verona enemistada
amb els Montagut

SENYORA CAPULET

TIBALD, nebot de la senyora Capulet

EL COSÍ DE CAPULET, un vell noble

LA DIDA, serventa de Capulet, mare adoptiva de Julieta

PERE, servent de Capulet, a les ordres de la dida de
Julieta

SAMSÓ, GREGORI, ANTONI i CULDOLLA, servents de
Capulet

FRA LLORENÇ, de l'orde franciscà

FRA JOAN, del mateix orde

UN APOTECARI, de Màntua

Tres músics (JAN CLARÍ, PAU VERRA, ROC TAMBORÍ)

Membres de la guàrdia, ciutadans de Verona, disfressats, teiers, patges, servents

El cor

PRÒLEG

Dues cases, semblants en dignitat,
dins la Verona de la nostra escena,
a un vell afront infonen nou esclat,
que mans civils de sang civil emplena.
De l'entranya fatal d'aquests rivals
dos amants prenen vida, malastrucs;
la dissort i la trista mort dels quals
els greuges dels seus pares fan caducs.
Els greus passos del seu mortal amor
i la fúria dels pares per combatre,
que sols la mort dels fills fon amb horror,
ompliran dues hores el teatre.
Si escolteu amb orella benvolent,
nosaltres hi prendrem el millor esment.

10

ACTE PRIMER

ESCENA PRIMERA

Verona. Una plaça pública.

*Entren Samsó i Gregori, de la casa Capulet,
armats d'espasa i escut.*

SAMSÓ Et juro, Gregori, que no ens empassarem gripaus.

GREGORI No, que llavors seríem uns mussols.

SAMSÓ Vull dir que si ens punxen ens la traurem. 18

GREGORI Sí, mentre visquis, treu-la de la forca... la gargamella. 20

SAMSÓ Me la trec fàcilment, si em burxen.

GREGORI Però no et burxen fàcilment a treure-la.

SAMSÓ Un gos de la casa Montagut em burxa i em fa sortir de mare.

GREGORI Sortir de mare és bellugar-se, i ser valent vol dir aguantar dret com un ciri; per tant, si surts de mare és que fuges.

SAMSÓ Un gos d'aquella casa em burxa a aguantar dret com un ciri: no cediré la vorera a cap home o noia de can Montagut. 30

GREGORI Això vol dir que ets un gallina, perquè només els febles s'arramben a la paret.

SAMSÓ Cert, i per això les dones, que són més febles, les arraconen sempre a la paret; per tant, arrencaré els homes Montagut de la vorera i acularé
40 les seves noies contra la paret.

GREGORI La batussa és cosa dels nostres amos i de nosaltres, els seus homes.

SAMSÓ És igual, seré un tirà: quan m'hagi batut amb els homes, seré delicat amb les noies i els donaré tracte de verge.

GREGORI Tracte de verge?

SAMSÓ Sí, tracte de verge, o tracte de verga, tant se val: agafa el sentit que més t'agradi.

GREGORI Elles agafaran el sentit que sentin.

SAMSÓ Creu que em sentiran prou mentre jo m'aguanti dret com un ciri; i tothom sap que sóc un bon tall de carn.

GREGORI Doncs sort que no ho ets de peix, perquè
50 series una arengada. Au, treu l'eina, que en vénen dos de can Montagut!

Entren dos servents, Abraham i Baltasar.

SAMSÓ Vet aquí l'arma: tu lluita, que jo et cobreixo l'esquena.

GREGORI Què vols dir? Que em donaràs l'esquena i fugiràs?

SAMSÓ No tinguis por per mi.

GREGORI No tinc por per tu, tinc por de tu!

SAMSÓ Tinguem la llei de la nostra banda: que comencin ells.

GREGORI Els arrufaré les celles, i que s'ho agafin 60
com vulguin.

SAMSÓ No: com gosin. Jo els faré botifarra, i si ho consenten quedaran com uns porcs.

ABRAHAM Ens feu botifarra, senyor? 64

SAMSÓ Sí, faig botifarra, senyor.

ABRAHAM Ens feu botifarra a nosaltres, senyor?

SAMSÓ (*A part a Gregori.*) Tenim la llei al costat, si dic que sí?

GREGORI No.

SAMSÓ No, senyor, no us faig botifarra, senyor, 70
però sí que faig botifarra, senyor.

GREGORI Busqueu brega, senyor?

ABRAHAM Brega, senyor? I ara, senyor!

SAMSÓ Si en busqueu, aquí em teniu: serveixo un amo tan bo com el vostre.

ABRAHAM No pas millor.

SAMSÓ D'acord, senyor.

Entra Benvolio.

GREGORI (*A part, a Samsó.*) Digues «millor», que ve un parent de l'amo.

SAMSÓ Sí, millor, senyor. 80

ABRAHAM Mentida podrida.

SAMSÓ Desembeineu, si sou homes. Gregori, recorda't del teu cop mortal.

Lluiten.

BENVOLIO

Separau-vos, beneits!
Abaixeu l'arma, no sabeu què feu.

Els fa abaixar les espases amb la seva.

Entra Tibald.

TIBALD

Alces l'espasa contra aquests canalles?
Gira't, Benvolio, i mira als ulls la mort.

BENVOLIO

Només posava pau: desa l'espasa
o branda-la per separar aquests ximplers.

TIBALD

90 Armat, parles de pau? Detesto el mot,
com detesto el diable, els teus i a tu:
vinga, covard, en guàrdia!

*Lluiten. Entren gent de les dues cases,
que s'afegeixen a la brega; després entren
tres o quatre ciutadans amb garrots i alabardes.*

CIUTADANS

Alabardes, garrots, piqueu ben fort!
A fora els Capulets i els Montaguts!

*Entren el vell Capulet, amb bati,
i la senyora Capulet.*

CAPULET

Què és tot aquest soroll? L'espasa, vinga!

SENYORA CAPULET

La cossa, et cal! I per què vols l'espasa?

CAPULET

L'espasa, he dit! Que ve el vell Montagut enarborant el ferro contra mi.

Entren Montagut i la senyora Montagut.

MONTAGUT

Vil Capulet!... Tu no m'aturis, deixa'm.

SENYORA MONTAGUT

Ni un pas, faràs, en contra d'un rival.

100

Entra el príncep Escalus amb el seu seguici.

PRÍncep

Súbdits rebels, contraris de la pau,
que profaneu el ferro amb sang veïna...
No em sent ningú? Vosaltres, homes, bèsties
que apagueu la foguera de la ràbia
amb les fonts roges de les vostres venes,
llenceu aquestes armes destrempades
de les mans sangonoses, i escolteu,
sots pena de tortura, el vostre príncep.
Tres conflictes nascuts d'alguna dita
vostra, vells Capulet i Montagut,
ja han pertorbat la pau d'aquests carrers

110

i han forçat els patricis venerables
 a abandonar els solemnes ornaments
 i amb mans senils brandar llances caduques
 d'una pau vella, pel vostre odi ranci:
 si torneu a inquietar els nostres carrers,
 pagareu amb la vida el rebombori.
 Per aquest cop, us en podeu anar;
 però vós, Capulet, vindreu amb mi,
 120 i aquesta tarda, Montagut, veniu
 a conèixer les nostres decisions
 al Casal Franc, on solem fer els judicis.
 I ara, pena de mort a qui no marxi!

*Surten tots excepte Montagut,
 la senyora Montagut i Benvolio.*

MONTAGUT

Qui ha encès de nou l'antiga enemistat?
 Digueu, nebot, has vist com començava?

BENVOLIO

Hi havia els servidors de l'adversari
 i els vostres combatent quan he arribat.
 Jo amb l'espasa els separo, i al punt surt
 l'esperitat Tibald amb l'arma nua,
 130 i, mentre m'escopia mil bravates,
 la feia regirar, tallant els vents,
 que, indemnes, li xiulaven amb menyspreu.
 Mentre canviàvem cops i falconades,
 s'hi ha anat afegint gent dels dos partits

fins que el príncep ens ha descompartits.

SENYORA MONTAGUT

Per cert, on és Romeu? No l'has trobat?

Encara sort que no era a l'altercat.

BENVOLIO

Senyora, una hora abans que el diví sol
tragués el cap al seu finestral d'or,

les cabòries m'han fet sortir a voltar,

140

i allà he vist, sota l'ombra d'uns aurons

que creixen a ponent de la ciutat,

el vostre fill rodant tan a deshora:

jo hi he fet cap, però ell, en adonar-se'n,

s'ha afanyat a amagar-se més endins.

Mesurant-li els anhels amb els meus propis,

que cercaven trobar on no ser trobat,

ja prou atribolat amb mi mateix,

he seguit el meu aire en lloc del seu,

content de defugir qui em defugia.

150

MONTAGUT

Més d'un matí l'han vist allà mateix,

fent créixer la rosada amb el seu plor

i els núvols amb més núvols de sospirs;

però a penes el sol vivificant

comença a moure a l'orient llunyà

el cortinatge fosc del llit d'Aurora,

el noi torna, fugint de la claror,

i es reclou a la cambra amb pany i clau,

tanca amb els porticons la llum a fora

i es fabrica una nit artificial.

160

Negre i funest aquest humor serà
si un bon consell la causa no en desfà.

BENVOLIO

Digne oncle meu, en coneixeu la causa?

MONTAGUT

Ni la conec ni l'hi puc fer explicar.

BENVOLIO

Ja l'heu importunat de mil maneres?

MONTAGUT

Ho he fet jo i ho han provat altres amics:
i ell, únic conseller dels seus afectes
—no em facis dir si conseller lleial—
es tanca en ell mateix com una pedra,
tan lluny de l'escandall i la recerca
com la poncella que un corcó rosega
abans no pugui desplegar les fulles
i fer ofrena dels seus encants al sol.
Si poguéssim saber d'on ve el seu mal
hi trobaríem cura natural.

170

Entra Romeu.

BENVOLIO

Mireu, feu-vos enllà, perquè ara ve;
o molt m'enganya o em dirà què té.

MONTAGUT

Tant de bo el teu enginy, més fi i suau,
en tregui l'entrellat. (*A la senyora Montagut.*)
Anem, si us plau.

Surten Montagut i la senyora Montagut.

BENVOLIO

Cosí, bon dia.

ROMEU El dia encara és jove?

180

BENVOLIO

Ja són les nou.

ROMEU Sou llargues, hores tristes!

És el meu pare el que tot just s'allunya?

BENVOLIO

L'és. Quina pena et fa les hores llargues?

ROMEU

No tenir allò que les faria curtes.

BENVOLIO

És amor?

ROMEU No, des...

BENVOLIO Desamor?

ROMEU

És desfavor de la que em té l'amor.

BENVOLIO

Ai, que l'amor, tan dolç en aparença,
hagi de ser en els fets tan dur i tirànic!

ROMEU

Ai, que l'amor, privat de la mirada,
trobi, bo i cec, el pas que més li agrada!
On dinarem? Déu meu! Hi ha hagut batussa?
No m'ho diguis, que ja ho he sentit tot.
L'odi mou brega, però més l'amor.
Oh amor busca-raons! Oh odi amorós!

190

Oh estranya cosa del no-res creada!
 Greu lleugeresa! Oh, vanitat seriosa!
 Deforme caos de boniques formes!
 Ploma de plom, fum clar, foc fred, mal bo!
 Son en vigília, que no és pas el que és!
 200 Tal amor sento, sempre de través.
 No rius?

BENVOLIO No, bon cosí, més aviat ploro.

ROMEU

De què, bon cor?

BENVOLIO Del que t'estreny el cor.

ROMEU

Vet aquí de l'amor el desconfort.
 Les meves penes ja em fan mal al pit,
 i tu me les fas créixer amb l'afegit
 de les teves: l'amor que m'has mostrat
 se suma al mal que ja em té ben postrat.
 L'amor és fum sorgit del sospirar;
 atiat, és un foc en el mirar,
 210 sufocat, és un mar inflat de llàgrimes;
 què més? Una follia molt prudent,
 un fel que ofega, una dolçor que encén.
 Adéu, cosí.

BENVOLIO Espera't, vinc també.

Deixant-me així no em tractes gaire bé.

ROMEU

Bah, ja m'he ben perdut: no sóc aquí;
 jo no sóc pas Romeu, que és força lluny.

BENVOLIO

Ara, de veres, digues: qui és que estimes?

ROMEU

De veres? Em vols veure gemegar?

BENVOLIO

No, però digue'm ja qui és, de veres.

ROMEU

Tu demana a un malalt el testament:
quin mot, per un malalt, tan inclement!
De veres, bon cosí, estimo una dona.

220

BENVOLIO

Veient-te enamorat, a això apuntava.

ROMEU

Tens bona punteria! I bella, que és.

BENVOLIO

Un bell fitó és més fàcil d'encertar.

ROMEU

Erres el tret: no la podrà encertar
la fletxa de Cupido; ella és Diana,
i armada amb una castedat segura
els trets del dèbil arc d'amor atura.
Defuig el setge de galants paraules
i resisteix l'assalt d'uns ulls guerrers,
i a l'or que els sants abat no obre la falda:
oh, és molt rica en bellesa, només pobra
perquè la mort sabrà marcir aquella obra.

230

BENVOLIO

Ha jurat, doncs, de viure sempre casta?

ROMEU

Sí, i això és un estalvi que malgasta,
car bellesa tractada amb tal rigor
usurpa el bell a l'esdevenidor.

240 És massa bella, i és massa prudent
per ser feliç al preu del meu turment.
El seu vot em fa viure com el mort
que just reviu per dir tanta dissort.

BENVOLIO

Oblida, creu-me a mi, de pensar en ella.

ROMEU

Oh, ensenya'm com s'oblida de pensar-hi.

BENVOLIO

Concedint als teus ulls llibertat plena:
contempla altres belleses.

ROMEU

Bon camí

per recordar la seva, més excelsa:
les negres màscares de les més belles
ens recorden que amaguen la blancor.

250 El que s'ha quedat cec no oblida mai
el tresor de la vista que ha perdut.
Ensenya'm una dona molt bonica:
¿què em farà tant d'encís sinó evocar
la que vencia aquella tan bonica?
Adéu: no em pots donar lliçons d'oblit.

BENVOLIO

Ho provaré, o hi deixaré el delit.

Surten.

ESCENA SEGONA

Un carrer.

Entren Capulet, Paris i un criat.

CAPULET

Bé, Montagut hi està obligat com jo,
sota igual pena; i no ha de ser difícil,
per uns vells com nosaltres, viure en pau.

PARIS

I, honorables com sou, és una llàstima
que hàgiu viscut tant temps enemistats.
I ara, senyor, què us sembla el que us demano?

CAPULET

Repeteixo el que us deia fa una estona:
la meva filla no sap res del món,
encara no ha complert els catorze anys.
Deixem encara dos estius cremar-se
i ja estarà madura per casar-se.

10

PARIS

Hi ha bones mares prou més joves que ella.

CAPULET

Sí, i més d'hora marcides, no com ella.
La terra, que m'ha pres tota esperança,
me la deixa senyora de la terra.
Però, bon Paris, festegeu-li el cor:
jo no sóc sinó part de tot l'acord.
Un cop s'hi haurà avingut, la seva tria

tindrà el meu vistiplau i l'alegria.
 20 Avui faig una festa prou antiga
 on convido un estol de gent amiga,
 i ja us dic que sereu molt benvingut
 entre la colla que cada any hi acut.
 A la casa hi veureu més d'un estel
 il·luminant des de la terra el cel.
 I un goig com el que sent el brau jovent
 quan l'abril estalona, somrient,
 el coix hivern, l'heu de sentir amb delit
 entre fresques poncelles a la nit
 30 a casa meva; doncs, veniu, guaiteu
 i la de més gran mèrit admireu:
 entre tantes, la meva és una més,
 i qui sap si us farà tant goig després.
 Veniu amb mi.

Al criat, donant-li un paper.

Tu, vés per tot Verona
 fins a trobar, un per un, tota persona
 aquí escrita, i llavors els fas saber
 que jo i la casa estem al seu plaer.

Surten Capulet i Paris.

CRIAT Trobar la gent aquí escrita! Està escrit que
 el sabater s'embulli amb la cana i el sastre amb la
 40 forma, el pescador amb el pinzell i el pintor amb

la xarxa; però a mi m'envien a trobar aquestes persones que hi ha escrites aquí, i jo no sé ni trobar els noms que m'hi ha escrit l'escrivent. El que haig de trobar és un entès que sàpiga de lletra. A bona hora!

Entren Benvolio i Romeu.

BENVOLIO

Au, home, un foc l'apaga un altre foc,
i un dolor l'assossega un nou dolor;
si et roda el cap, desroda'l com un joc,
que un patiment el cura una aflicció.
Deixa una altra malura als ulls entrar
i el verí de l'antiga morirà.

50

ROMEU

Per això, el teu pegat és excel·lent.

BENVOLIO

Sí? Excel·lent per què?

ROMEU

Pels ulls de poll.

BENVOLIO

I ara, Romeu! Ets boig?

ROMEU

Boig, no, però molt més fermat que un boig:
tancat a la presó, sense menjar,
turmentat i assotat... salut, xicot.

CRIAT

Déu vos guard. Que sabeu llegir, senyor?

ROMEU

Sí, la meva fortuna en la desgràcia.

60 CRIAT Això no ho devíeu aprendre als llibres. Però,
si us plau, sabríeu llegir qualsevol cosa que us cai-
gués sota els ulls?

ROMEU

Sí, si en sabés les lletres i la llengua.

CRIAT Això és franquesa: Déu us conservi el bon
humor!

ROMEU

Espera't, home, sí que sé llegir.

Llegeix el paper.

«El *signor* Martino, i muller i filles;
el comte Anselm i les seves bellíssimes germanes;
la senyora viuda de Vitruvio;
el *signor* Placentio i les seves encantadores nebodes;
Mercutio i el seu germà Valentino;
70 el meu oncle Capulet i muller i filles;
la meva bonica neboda Rosalina i Livia;
el *signor* Valentio i el seu cosí Tibald;
Lucio i l'alegre Helena.»

Una bella assemblea: on han d'anar?

CRIAT A dalt.

ROMEU On?

CRIAT A sopar; a casa nostra.

ROMEU A casa de qui?

CRIAT Del meu amo.

80 ROMEU T'ho hauria hagut de demanar primer.

CRIAT Doncs ara us ho diré sense que m'ho demaneu:

el meu amo és el ric Capulet; i si no sou dels Montaguts us prego que vingueu a fer-hi un glop. Salut tingueu!

Surt.

BENVOLIO

En aquest vell sopar dels Capulets
hi serà Rosalina, el teu amor,
amb les millors belleses de Verona:
vés-hi, i amb ulls equànimes compara-la
amb les que jo et presentaré del volt,
i veuràs que el teu cigne és un mussol.

90

ROMEU

Si mai la religió d'aquests meus ulls
sosté tal falsedat, que plorin foc;
i els que, ofegats, no moren ni als esculls,
per heretges s'abracin al seu lloc!
Una de més bonica! El sol pregon
no n'ha vist cap d'ençà que el món és món.

BENVOLIO

Perquè sola la veus et sembla bella,
competint als teus ulls només amb ella.
Sospesa amb les balances de cristall
la teva amor i una altra que en el ball
et mostraré esplendent com un brillant,
i la que creus millor no ho serà tant.

99

100

ROMEU

Hi aniré, no per veure cap més noia,
ans per gaudir la meva pròpia joia.

Surten.